

Докимологија

Праћење учениковог развоја и успеха је проблем који датира још од појаве школе као институције.

Када су се појавиле прве школе?

Који је био смисао тих школа?

Да ли је данас тако? Објасни.

Шта мислите о тврдњи да се у овој области теоријски и практично заостаје у односу на друге елементе обликовања наставно-васпитног рада?

Да ли је то прихватљиво?

Упознавање ученика и праћење њиховог развоја, испитивање и оцењивање њиховог знања, неки су од кључних проблема који стоје пред данашњом школом.

Зато се законом о основном васпи-
тању и образовању обавезују сви
чиниоци у школи, пре свега
педагошки радници, да стално
прате и оцењују учеников рад,
успех и развој.

Пронађите тај Закон...

Праћењем и оцењивањем обухватају се сва васпитно-образовна подручја рада, предвиђена програмом рада школе, у којима учествују ученици.

Подручја васпитања?

Њима се не обухватају само успех и достигнућа, већ и тешкоће са којима се васпитаници суочавају у раду.

СМИСаО праћења и оцењивања рада, успеха и развоја ученика јесте пружање помоћи у циљу остварења бољег резултата.

Праћење и оцењивање успеха ученика је саставни део и стални пратилац укупне активности школе.

Може ли се оцењивање издвајати у посебан облик рада? а) ДА б) НЕ

Може ли оно у било којој области пос-
тати само себи циљ? а) ДА б) НЕ

Оцена мора бити педагошки оправдана, тј. да васпитно делује на ученике.

Ово посебно вреди за основну школу јер је обавезна и обухвата младе у бурном периоду њиховог развоја (од 7 до 15 год.).

Оцена се не може користити као средство присиле и кажњавања за учињене пропусте, преступе и друга неизвршавања утврђених правила и норми понашања.

Владање ученика се прати и оцењује на посебан начин и посебним оценама.

Праћење успеха и развоја је вид континуиране самоконтроле и ученика и наставника, и свих педагошких радника, као и школе у целини. Оно треба да постане подстицај непрестаног унапређења и побољшавања васпитања и образовања.

Шта се жели постићи континуираним

праћењем и оцењивањем ученика?

При оцењивању нужно је максимално
уважавати личност ученика, опште и
развојне карактеристике његовог узраста и
услове у којима живи и ради.

Зашто је важно водити рачуна о условима
у којима ученик живи и ради?

**Праћење и оцењивање рада, успеха и
развоја ученика претпоставља:
да се што објективнијим утврђивањем
уложеног рада, залагања и степена
остварености постављених програмских
задатака ученици подстичу на што
потпуније остваривање задатака у свим
областима васп.-образовног рада, стално
мотивишу на самосталан рад, учење и
савлађивање постављених задатака у току
школовања;**

откривањем узрока застоја, пропуста,
тешкоћа и неуспеха у раду ученика
предузимају одговарајуће педагошке и
друге мере у циљу отклањања тешкоћа и
постизања бољих резултата и бржег
развоја сваког ученика;

да се праћењем и оцењивањем рада, успеха
и развоја ученика обезбеди сталан извор
обавештавања ученика о властитом раду и
успесима који су постигли и оценама које
су за те резултате добили, потом инфо-

рмишу родитељи о раду, успесима и развоју
њихове деце, затим наставници и други
субјекти, као и школа у целини.

Оцену треба схватити као резултат
упознавања, праћења развоја и вредновања
знања (укључујући умења и навике),
залагања и активности ученика.

Оцена има троструку функцију:

1.информациону

2.мотивациону и

3.оријентациону.

1.Информациону – да благовремено обавести ученике, родитеље и школу о успеху појединих ученика, наставника о резултатима његовог рада, а друштвену заједницу о остваривању програмских задатака наставе;

2. Мотивациону – да подстиче ученике на веће ангажовање и покрене за систематско учење;

3. Оријентациону - да буде основа за утврђивање узрока застоја и тешкоћа у напредовању ученика и за предузимање одговарајућих педагошких и других мера ради постизања бољег успеха и бржег развоја ученика, да на крају основне школе

буде један од усмеравајућих фактора за
даље школовање.

Задатак оцењивања је да код ученика развија
и друге мотиве учења (на пример, МОТИВ
РАДОЗНАЛОСТИ,
МОТИВ ПОСТИГНУЋА,
МОТИВ САМОПОТВРЂИВАЊА и др.).
Како објашњавате ове мотиве?

ПОЈМОВНО ОДРЕЂЕЊЕ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА

Неопходно је дефинисати основне појмове који се односе на тему под називом – праћење и оцењивање рада, успеха и развоја.

Проверавање је завршна етапа наставног рада у којој се, на што објективнији начин, утврђује како су и у којој мери остварени материјални, функционални и васпитни задаци наставе.

Зависно од тога у којој се етапи образовног процеса примењује, проверавање може бити на почетку, у току и на крају образовног процеса.

У складу с тим разликује се
ПРЕТХОДНО, ТЕКУЋЕ и ЗАВРШНО
проверавање.

Процењивање је део процеса образовања. Оно је средство којим се процењују ученици с циљем да се утврди и прикаже њихов успех, сагледају њихове вредности и могућности, истакне оно

што је позитивно и укаже на слабости у раду и учењу.

Упознавање ученика у најширем смислу речи означава запажање и регистрације развојних промена код ученика, са тежиштем на променама до којих долази под утицајем васпитања и о бразовања.

Оцењивање ученика је поступак којим се, на начин утврђен прописима, прати васпитно-образовни развој ученика и одређује ниво који је он у вези с тим постигао.

Без обзира што се проверавање и оцењивње појмовно одвајају, они се јединствено посматрају. Проверавањем се прикупљају неопходна сазнања о реализацији наставних садржаја на основу којих се одређеном оценом означава степен реализације тих садржаја.

Оцена је средство за регистровање успеха првенствено у наставним предметима. Она представља утврђени однос између онога што се жели и оно-

га што је ученик постигао.

Постоје две врсте оцена: бројчане и описне.

И једне и друге показују квалитет усвојености знања.

Праћење означава континуирани процес којим су обухваћена сва подручја васп.-образовног рада с циљем да се стално контролише рад и успех, и ученика и наставника, као и школе у целини.

Успех означава постигнуће које одговара нивоу аспирације неког лица или га чак и превазилази.

Доживљај успеха доприноси већем залагању, а неуспех доводи до обесхрабрености, равнодушности, па чак изазива и отпор према даљем раду.

Испити представљају облик проверавања и процењивања знања, умења и навика, и степен њихове усвојености у оквиру једног или више предмета, а у одређеним временским периодима.

Они су такође средство контроле рада сваког ученика и школе у целини.

Развој означава процес промена које воде ка зрелијем ступњу психичких функција или понашања.

Разликујемо развој сазревањем, који настаје претежно под утицајем наслеђа, и развој учењем, који је резултат утицаја социјалне средине.

UČIM ZA 5

NAUČIM ZA 4

ZNAM ZA 3

ODGOVARAM ZA 2

DOBIJEM 1...

**Kaže Perica učiteljici:
-"Učiteljice ja ne bih da vas
plašim, ali moj tata je rekao
da ako budem imao loše
ocene neko će dobiti
batine!**

Opusteni

1969.

Kakve su ovo ocjene?

2009.

Kakve su ovo ocjene?

Vreme je
da popravim ocene

**Министарске
конференције**

**Оцена коју је
Србија добила**

Берген, 2005. година

2,2

Лондон, 2007. година

4,2

Лувен, 2009. година

3,8

Букурешт, 2012. година

3,1

1. ДОКИМОЛОГИЈА И СРОДНИ ПОЈМОВИ

Докимолошки појмови су у нашој дидактичкој (педагошкој) литератури слабо разјашњавани.

ДОКИМОЛОГИЈА се дефинише као млада научна дисциплина. Утемељена је тек средином четрдесетих година 20. в.

Она систематски проучава тачност, систематичност, објективност и поузданост

испита, оцењивања, различитих метода такмичења...

Неки је сврставају у психолошку, а други у дидактичку, односно, педагошку дисц.

Не постоји општа сагласност око њене припадности.

Оцењивање је суштински појам докимол.

Његова вишеслојност и вишедимензионалност дозвољавају више аспеката посматрања.

Појам докимологије је грчког порекла; потиче од речи: докиме, што значи покушај, проверавање и речи логос – истина, наука; докимазо – испитивање, докимастес – испитивач; докимастикос – способан за испитивање; докимос – проверен.

Поступци проверавања, испитивања, били су познати старим Грцима, не само у смислу проверавања школског знања ученика.

Избор кандидата за одређене државне функције вршен је у старој Грчкој (такође) посебним проверавањима; постојао је познат начин проверавања тзв. докимасиа.

Настанак и развој докимологије

Појам докимологије (па и сам термин), први је употребио Henri Pieron 1922. g.

Х. Пиерон је сматрао да је докимологија једна од дисциплина (грана) модерне педагогије.

Још 1205. године п. н. е. у литератури се помињу неке врсте испитивања.

У КИНИ је цар Сун, сваке треће године вршио проверавање својих службеника

(поданика). Након три узастопна испитивања ови су напредовали, или су отпушт.

У Европи је термин “испитивање” ушао у употребу тек у 17. веку и односио се само на усмене испите.

Први писмени испит уведен је 1702. год. на Trinity Kollege – Cambrige.

Поткрај 19. века писмено испитивање све више потискује усмено.

Ово је посебно карактеристично за Енгле-

ску и Америку.

Савремени амерички систем користи у
испитивању више тестове, свих врста и
намена...

За настанак тестова и нове дисциплине
психотехнике (мерење психичких својстава)
везано је за име Jamesa M. K. Cattella. Он је
још 1890. год. објавио студију о мерењима
и тестовима. У њој је заговарао ширу
употребу тестова у оцењивању.

Прва научна испитивања о мерењу у образовању почела су у Француској, на иницијативу Henrija Pierona, његове супруге и Henrija Laugera.

Дакле, тридесетих година (20. века) јавља се НОВА НАУЧНА ДИСЦИПЛИНА.

У Загребу је 1937. год. имао запажено предавање о оцењивању Рамиро Бујас. Уз Рамира Бујаса за докимолошка истраживања значајно је име Зорана Бујаса.

У то време је проф. др Бора Стевановић у Београду радио ревизију Бине-Симонове скале интелигенције...

Након Другог светског рата јављају се обимније студије на тему докимолошких истраживања:

Клонимир Шкалко, Иван Фурлан, фридрих Трој...

Касније: Владимир Мужич, Иван Толичич, Милан Баковљев, Никола Поткоњак, Тихомир Продановић...,

Разлози докимолошких истраживања

Значајан подстрек за докимолошка истраживања дале су озбиљне критике тадашњег начина испитивања ученика у школи. Оне су се односиле на: свођење на испитивање чињеница, знања, података а да се запостављају интелектуалне способности и особине личности; да испитивање прати стрес; непостојање јединствених критеријума; висока стопа

неуспеха; велика доза субјективности у
оцењивању; не развија се стваралачки дух,
... послушност...

Истраживањима је доказано да се чак
80 % знања, чињеница заборавља 15 месеци
након испита.

Критика субјективног оцењивања.

Докимолошка истраживања носе још доста
нерешених и новоотворених пи-
тања и проблема.

Уз докимологију уско су везани појмови докимастика и доксологија.

Докимастика – (грч. докимастос – способан за реализовање) – техника испита; начини састављања, примене, исправљања неког задатка, типа задатака и сл. Односи се на технике проверавања и испитивања.

Доксологија – систематски проучава улоге и значај вредновања у настави.

Има још једно значење доксологије (није докимолошко). Односи се на песму у славу Бога и свете Тројице...

Задаци за претраживање на интернету:

Појмови: докимологија, докимастика, доксологија, Хенри Пиерон, испити, мерење..., Рамиро Бујас, Зоран Бујас, Клонимир Шкалко, Борислав Стевановић, Владимир Мужих, Н. Поткоњак...

2.ОСНОВНИ ДОКИМОЛОШКИ ПОЈМОВИ

Како смо дефинисали докимологију?

Шта знате о њеном настанку?

Наведите неке разлоге за докимолошка истраживања.

ДОКИМОЛОШКИ ПОЈМОВИ:

Оцењивање ученика,

Оцена,

Разврставање

Вредновање

Вредновање рада школе

Верификација

1.Оцењивање ученика

Оцењивању припада централно место у структури појмова које посматрамо.

(evaluation, Zensieren, Klassifizieren)

Оно је предмет докимологије, дидактике и посебних дидактика (методика...) и тесно је везано за остале аспекте наставе.

Оцењивање је поступак којим се, према утврђеним прописима, прати васпитно-образовни рад ученика и развој ученика и одређује ниво који је ученик постигао.

Утврђени прописи су правила која прописују школске власти и најчешће у виду упутстава за оцењивање, односно правилника о оцењивању, прописују наставницима, тј. обавезују их на придржавање.

Многи аутори за оцењивање сматрају да представља један од својеврсних облика мерења, које се, за разлику од егзактних, заснива на субјективним техникама и поступцима.

Појам оцењивања већина аутора, ипак, разликује од појмова мерење, евалуација, праћење, иако оно у себе укључује, и објективно и субјективно мерење.

Праћење и мерење су, дакле, појмови који

су тесно везани за оцењивање.

Постоји више начина оцењивања.

Нумеричко се односи на изражавање суда наставника у виду броја, односно скале.

Скале се крећу од 1 до 5, односно 1 до 10 или се судови о напредовању изражавају у виду процената, или рангова.

Описне замена за одређене ступњеве усвојености знања, навика, вештина и др. У виду оцена “задовољава”, “истиче

се”, “не задовољава” и сл. су само формалне замене за бројеве. То је само поступак евидентирања, изражен у виду оцене, суда есенцијално, најкраће, формалном заменом броја кратком описном вредношћу.

Дакле, постоји више врста оцењивања:
нумеричко, словно и описно.

Словно се најчешће заснива на тростепеној скали /А, Б, Ц/ и значи процену нивоа остварености програмских задатака.

Описно оцењивање неки одређују као оцењивање речима.

Неки аутори оцењивање сматрају вредновањем, а оцене педагошким средством, тј средством подстицања ученика на усавршавање.

Оцењивање може бити синтетичко или аналитичко.

Синтетичким се обухвата већи број страна учениковог васп.-образовног нивоа и

напредовања.

Аналитичко има за циљ да обухвати само један аспект.

Објективност оцењивања је под озбиљним теретом субјективности.

Свесни овога, наставници настоје себи помоћи и оцене објективизирати коришћењем различитих поступака објективног оцењивања (тестови, скале судова, контролни задаци...)

Објективизација поступака помоћу разних техника и инструмената у функцији је праћења и мерења. Они су блиски појму оцењивање, ближе га одређују, али се не могу синонимно третирати.

Праћење

Применом одговар. техника (тестирања, скалирања, евидентирања...) и инструмената наставник долази до информација о развојним токовима и нивоима остварености предвиђеног циља и задатака ва-

спитно-образовног рада.

Праћење је у функцији оцењивања и служи за прикупљање информација о нивоу, квалитету остварења у настави са становишта утврђеног циља.

У функцији оцењивања су и поступци мерења, којима се у знатној мери смањују негативне стране субјективности оцене.

Мерење

Мерење се обично дефинише као поређење нечега са јединицом или неким стандардним износом, односно количином одређене ствари, како би се утврдило колико је пута тај јединични износ садржан у оној првој појединости, односно у садржају који се мери.

Дакле, суштина мерења је у поређењу двеју величина. Функција му је, као и функција праћења, информативна.

Оно треба да пружи тачне податке о исходу образовања ученика, да би се могло извршити њихово процењивање и оцењивање са већом сигурношћу и већим степеном тачности.

Сврха мерења у дидактици је да се формирају инструменти и поступци којима би се прецизније одређивали, мерили исходи васпитања и образовања, како процењивање, које је у суштини оцењивања не би било засновано на недовољ-

ним и несигурним подацима...

Мерењем се једна количина придаје нечему.

Бројеви се додељују појавама, стварима, у сагласности са утврђеним правилима, тако да они представљају њихову величину.

Мерењем се квантитативно одређују знања, диспозиције, психолошке функ-

ције, црте... , јачина ставова, способн. ...

У сваком случају мерење је у функцији оцењивања, процењивања, вредновања

2. Оцена

Оцена (енг. marks, нем. Zensuren, рус. оценки, отметки, балл) је средство за регистровање успеха ученика. Дакле, то је израз степена или својства, особина по којој се нешто разликује, карактеристика, или конвенционална (договорена, уобичајена) вредност, тј. процена која показује како се неко извршење, остварење вреднује.

Функције оцене су вишеструке.

Односе се најпре на изражавање суда наставника о напредовању и постигнућима ученика. Дакле, обавештавају ученика и родитеља о постигнутом успеху, затим служе као основа за превођење ученика у наредни разред, односно степен образовања; мотивишу ученике на већа залагања, а и показатељи су посебних способности као основа за избор занимања, и информишу о ефи-

касности школског рада.

3.Разврставање

Назива се и класирање.

Квалитативним разврставањем сматра се оно којим се само утврђује присуство или одсуство неког својства, односно, квалитета.

Разврставање је упоређивање појединости са представницима степена, класа.

Лице које се упоређује добија скор, ранг

оне особе којој је најсличније; сврстава се у класу према својствима које поседује...

Разврставање има за основ поређење, са педагошким стандардима као мерним јединицама.

4. Вредновање

Вредновање или евалуација су синоними.

У дидактици и педагогији евалуација се односи на процењивање развоја ученика према циљевима наставног програма.

Вредновање је, тако, шири појам од проверавања и оцењивања знања у настави. Оно представља систем мерења и не ограничава се само на ниво савладаности садржаја наставних програма, уже образовних, интелектуалних исхода наставе, него има задатак да захвати шире промене личности ученика, начине понашања, ставове, вредности, интересовања, социјабилност, однос према раду..., дакле шире промене личности

изазване педагошким деловањем наставника.

Евалуација се користи бројним поступцима и техникама, мерењем (досије, протоколи за интервјуисање, тестирање, класери, анегдотски записи...) како би се створио што потпунији портрет појединог ученика.

Вредновању претходи систем праћења.

Вредновање рада школе

В. р. ш. представља комплексно и детаљно сагледавање рада наставника и учен.

Постоје настојања да се вредновањем обухвати целокупан рад школе, да се укључе сви учесници васпитно-образовног процеса те да се укључи и самовредновање...

У школама је данас још увек присутно више једностраног вредновања у виду

Оцењивања знања ученика, ... Из добијене оцене изводе се опште оцене о вредности укупног рада наставника и школе...
Још увек је доминантна улога наставника у настави...

6.Верификација

Верификација (проверавање)

Надзорне службе... прате, анализују периодично извештаје о успеху, врше вредновања у циљу предузимања мера

за унапређивање појединих сегмената ове делатности у складу са плановима друштвеног развоја, дакле, верификују рад и резултате рада свих васпитно-образовних организација.

Задаци за тражење на интернету:

Слике, оцењивање ученика, оцена, разврставање, вредновање, верификација...

1969.

Kakve su ovo ocjene?

2009.

Kakve su ovo ocjene?

3.ЦИЉ И ЗАДАЦИ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИ- ВАЊА РАДА, УСПЕХА И РАЗВОЈА УЧЕНИКА

За многе докимологе питање циљева вредновања је суштинско питање оцењивања, тј. евалуације.

Ово питање се поставља у виду сумње у оправданост поступака вредновања, ма какви они били, у образовању.

Овим се жели да оспори улога испита у

у друштвеној организацији.

Сматра се, такође, да сваки поступак вредновања садржи непријатан моменат “педагошког односа”. Наводи се став да је тешко постићи да се у једној особи ускладе улоге едукатора и евалуатора.

Вредновање и оцењивање сматра се, једним од најтежих задатака школског рада.

Упознавање ученика и праћење њиховог развоја, испитивање и оцењивање њиховог знања, неки су од кључних пр-

облема који стоје пред данашњом школом
Зато се законом о основном васпитању и
образовању обавезују сви чиниоци у
школи, пре свега педагошки радници, да
стално прате и оцењују учеников рад, успех
и развој.

Праћењем и оцењивањем обухватају се сва
васпитно-образовна подручја рада,
предвиђена програмом рада школе, у
којима учествују ученици.

Њима се не обухватају само успех и
достигнућа, већ и тешкоће са којима се

Васпитаници суочавају у раду.

Према томе, СМИСАО праћења и оцењивања рада, успеха и развоја ученика јесте ПРУЖАЊЕ ПОМОЋИ У ЦИЉУ ОСТВАРЕЊА БОЉЕГ РЕЗУЛТАТА.

Праћење и оцењивање успеха ученика је саставни део и стални пратилац укупне активности школе. Оцењивање се не може издвајати у посебан облик рада, нити сме у било којој области постати само себи циљ.

Оцена мора бити педагошки оправдана, тј. да васпитно делује на ученике.

Ово посебно вреди за основну школу, која је обавезна и која обухвата младе у бурном периоду њиховог развоја (од 7 до 15 година).

Оцена се не може користити као средство присиле и кажњавања за учињене пропусте, преступе и друга неизвршавања утврђених правила и норми понашања.

Владање ученика се прати и оцењује на

посебан начин и посебним оценама.

Циљ праћења успеха и развоја је да оно постане подстицај непрестаног унапређења и побољшавања васпитања и образовања.

При оцењивању нужно је максимално уважавати личност ученика, опште и развојне карактеристике његовог узраста и услове у којима живи и ради.

Праћење и оцењивање рада, успеха и развоја ученика претпоставља:

- да се што објективнијим и свестранијим утврђивањем уложеног рада, залагања и степена остварености постављених програмских задатака ученици подстичу на што потпуније остваривање задатака у свим областима васпитно-образовног рада, стално мотивишу на самосталан рад, учење и савлађивање постављених задатака у току школовања,
- да се правовременим уочавањем и откривањем узрока застоја, пропуста, теш-

коћа и неуспеха у раду ученика предузимају одговарајуће педагошке и друге мере у циљу отклањања тешкоћа и постизања бољих резултата и бржег развоја сваког ученика.

- да се праћењем и оцењивањем рада, успеха и развоја ученика (пошто оно има карактер повратне информације), обезбеди сталан извор обавештења ученика о властитом раду и успесима које су постигли и оценама које су за те

резултате добили, потом информишу родитељи о раду, успесима и развоју њихове деце, затим наставници и други субјекти, као и школа у целини.

Оцену треба схватити као резултат упознавања, праћења развоја и вредновања знања (укључујући умења и навике), залагања и активности ученика.

Оцена има троструку функцију: информациону, мотивациону и оријентац.

1.информациону – да благовремено обавести ученике, родитеље и школу о успеху појединих ученика, наставника о резултатима његовог рада, а друштвену заједницу – о остваривању програмских задатака наставе

2.мотивациону – да подстиче ученике на веће ангажовање и покрене за систематско учење;

3.оријентациону – да буде основа за утврђивање узрока застоја и тешкоћа у

напредовању ученика и за предузимање одговарајућих педагошких и других мера ради постизања бољег успеха и бржег развоја ученика, да на крају основне школе буде један од усмеравајућих фактора за даље школовање.

ЗАДАТАК оцењивања је да код ученика развија и друге мотиве учења (на пример, мотив радозналости, мотив постигнућа, мотив самопотврђивања и др.).

Задаци за индивидуално претраживање на интернету:

Основно значење појмова: циљ, задаци,
Грозданка Гојков, Стојан Ценић...

Слике...

4.ИСТОРИЈСКИ ОСВРТ НА ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ УСПЕХА И РАЗВОЈА УЧЕНИКА

1.Шта је основни циљ праћења и оцењивања рада, успеха и развоја ученика?

2.Како су учитељи пратили и оцењивали успех и развој ученика у прошлости?

Проверавање усвојених знања и вештина има веома дуг историјски развој. Стечена знања проверавана су још у преисторијским заједницама у свакодневним животним ситуацијама.

Ширење писмености унело је новине у процес стицања знања, али и у процес испитивања и оцењивања стечених знања.

Сумери (око 1800. год. п. н. е.) су још онда знали за усмено и писмено испитивање и на основу “оцена” одређивали признања и казне.

У античким државама Спарти и Атини , с обзиром на неговање специфичних друштвених вредности, проверавање ве-

штина и испитивање знања имало је сасвим различиту сврху.

Испити у Спарти имали су циљ проверавања способности младих за сурове услове живота, јер су се изузетно цениле војничке способности потребне за одбрану земље.

У Атини, у којој су се неговали наука и филозофија, говорништво и музика, проверавање знања и вештина било је усмерено на говорништво, музику и гимнаст.

Феудална епоха, с обзиром на наглашене друштвене разлике, посебно држи до проверавања способности младих путем строгих испита приликом пријема за разне врсте заната, или за самостално обављање тих заната.

Први записи о оцењивању у Европи потичу из средњег века.

У Саксонском школском реду (1530-1580) дефинисано је да се испити одржавају

сваког полугодишта и да се марљиви ученици награђују, а лоши кажњавају.

У Виртенбергу се 1559. г. уводе каталози и сведочанства.

Сколастичка настава се изводила догматски, без ширих објашњења, а од ученика се тражило да предавано градиво верно Репродукују. Такав начин организације наставе одразио се и на начин испитивања и оцењивања.

Међутим, поједини стручњаци (Волф и Штурм) оног времена истичу захтеве за унапређивањем оцењивања ученика путем свакодневног понављања (!), као и увођење школских дневника у којима би наставници бележили запажања о успеху и напредовању ученика.

У језутским школама имамо прве облике неке врсте систематског оцењивања у чијој основи је **такмичење**.

Реч је о рангирању ученика према постигнутом успеху, где су најбољи добијали награде, а најслабији распоређивани у тзв. ***“магареће клупе”***. (магареће уши)

Рангирање ученика у овим школама претеча је нумеричком оцењивању, које се, у различитим варијантама, задржало све до данас.

Оцењивање бројкама развило се у 18. веку. У 19. веку постало је рашир. пракса.

Овакав начин вредновања имао је и своје противнике. Ј. Х. Песталоци је сматрао да ће то развити нездраво такмичење међу ученицима, а наставника довести у положај који није у складу са његовим васпитним деловњем.

Средином 19. века у Енглеској и Америци појавио се покрет за увођење писмених испита, међу којима се нарочито истиче Хорес Мен (1845. у Бостону), а који

сматра да је писмено испитивање непристрасно, правично, темељитије, у свему објективније. То је условило да се у англосаксонским земљама испити од тог времена обављају писмено, а усмена питања имају првенствено наставни карактер.

Почетком 20. века проведена су испитивања Бинеовом скалом интелигенције (1908), а значајно место заузели су радови Торндајка (1910) у којима су објав-

љене прве стандардизоване скале и тестови знања. Ова мерења имала су значајан допринос у утврђивању оцењивања успеха ученика.

Критике на рачун усменог испитивања односе се на субјективност испитивача...

У току свога развоја оцењивање се изражавало на различите начине: у форми Знакова као бројчано оцењивање и речима као описно оцењивање.

Бројчано оцењивање је једноставно, брзо али и субјективно, док је описно садржајније, али може да буде и схематизовано, што такође умањује његов квалитет.

Треба напоменути да критике усменог и писменог испитивања, бројчаног или описног оцењивања, нису биле усмерене на потискивање ових облика вредновања из васпитне праксе; напротив, ради њиховог даљег развијања и унапређивања.

Задаци за претраживање:

Појмови (награде, казне, магарећа клупа, магареће уши, стуб срама, језуитске школе, Саксонски школски ред, критике оцењивања рада у школи, ...)

Личности (Хорес Мен, Едвард Торндајк, Алфред Бине)

9.СУБЈЕКТИВНИ ФАКТОРИ У ОЦЕЊИВАЊУ И МОГУЋНОСТ ПОБОЉШАЊА КЛАСИЧНОГ ОЦЕЊИВАЊА

Фактори наставе?

О субјективним факторима у оцењив. доста је писао др Иван Фурлан.

Познато је да се одређени број наставника не придржава унапред утврђених критеријума (априорни крит.) оцењивања, већ примењују неки свој

критеријум. Због тога је и оцењивање у нашим школама још увек непоуздано.

На непоузданост утичу следећи фактори:

1. Разлике у оцењивању у вишим и нижим разредима.

Обична је појава да је у нижим разредима више натпросечних ученика, него у вишим разредима, где преовлађују обично исподпросечне оцене, па се догађа да ученици у четвртом разреду имају одличан успех, да би у петом

разреду тај успех био слабији.

Ово се дешава због тога што учитељи имају ближи контакт с мањим бројем деце па оцењују ученика у целини, док наставници у вишим разредима оцењују углавном само знање, вештине и навике

Учитељски критеријум је блажи, док је критеријум наставника строжи, али ни један од та два критеријума није правилан, иако сваки има својих добрих страна.

2.Разлике у оцењивању тзв. “главних” и “споредних” предмета.

У “главне” предмете обично се убраја српски језик, математика, физика, хемија, природа и друштво, историја итд. а у “споредне” музичка култура, ликовна култура, техничко образовање, физичко васпитање и др.

Успех ученика у тзв. “главним” предметима обично се оцењује строже,

а у четири васпитна подручја блаже.

3.Разлике у оцењивању на крају полугодишта и на крају школске године.

Чињеница да је оцењивање на полугодишту строже него на крају школске године, указује на резоновање наставника да ће слабијом оценом натерати ученике на бољи рад.

Ово показује да оцена није мерило знања, већ средство притисака. Другим

речима “оцена постаје уцена”.

Схватање да на крају школске године успех мора бити бољи није оправдано, јер су услови учења у јесен повољнији, не само због физичке и психичке кондиције ученика, већ и због половине наставног градива кога ученици треба да савладају у првом полугодишту у односу на целу школску годину.

Поред поменутих разлика у оцењивању постоје и други субјективни

чиниоци који условљавају разлике у
оцењивању, а зависе од испитивача и од
испитаника.

А) Субјективни фактори који зависе од
оцењивача.

- *Индивидуално схватање важности
појединих наставних садржаја.* Сваки
наставник има своје схватање о важности
појединих делова грађе, па према томе и
оцењује ученичко знање

- *Општи оцењивачки став наставника.*

Неки су наставници познати као строги, а други као благи у оцењивању, па од тих околности зависи какву ће оцену ученик добити.

- *Моментално расположење наставника*

Од моменталног расположења (доброг или лошег) испитивача зависи да ли ће оцењивати блаже или строже.

- *Знање или незнање претходних испит.*

Б) Субјективни фактори који зависе од испитаника.

- *Говорна развијеност ученика.* Уколико ученик има богатији речник и тачније се изражава, наставнику се чини да су одговори бољи, па је и оцена виша у односу на ученике који се слабије изражавају.
- *Претходни успех ученика.* У пракси се дешава да се ученицима који су солидни, за исте одговоре, дају боље

оцене него ученицима за које се сматра да су слабији.

- *Моментално стање ученика (здравствено, емоционално, итд.).*

Уколико је ученик у време испитивања здрав и добро расположен, вероватно је да ће дати бољи одговор и добити бољу оцену.

- *Пол, изглед и слични фактори.* Девојчице имају више изгледа да добију бољу оцену код мушких оцењивача, а

дечаци код женских оцењивача. Деца која су лепша и уреднија имају веће шансе на бољу оцену.

- *Фактор случаја је такође важан.* Уколико имамо да је неколико испитаника савладало 50 % садржаја, онда је ствар среће како ће испитаници одговорити. Неки неће имати среће да добију питања која су научили, други ће делимично одговорити и положити, а трећи ће одговорити на сва питања и добити високу оцену.

Усмена испитивања могу се поделити на “летећа” испитивања или пропитивања и на темељита испитив.

а) *Пропитивање или “летеће”*
испитивање организује се онда када желимо да допунимо излагање нових наставних тема. Пропитивањем треба утврдити да ли ученици прате и разумеју излагање и да ли су довољно активни.

Питања треба да буду кратка да би

одговори били јасни свим ученицима.

Једно питање може се поставити само једном ученику. Ако ученик на постављено питање не зна одговор, онда на то питање мора одговорити сам наставник.

Појединачне одговоре у току пропитивања не треба оцењивати.

За време “летећег” испитивања дизање руку нема никаквог смисла... Оно делује сугестивно на предавача, па он испитује само оне који дижу руке...

б) Темељито усмено испитивање треба да покаже какво је њихово знање, њихове радне навике и вештине.

Треба предвидети шта ће радити сви остали ученици, за које испитивање појединаца може бити досадно и произвести недисциплину.

Најједноставнији начин да се запосли разред у току испитивања појединаца, јесте да им се зада неки тихи рад, али

је тај рад немогуће контролисати, с обзиром да је наставник већ заузет.

Друга је могућност да се час темељног пропитивања појединаца комбинује са летећим испитивањем, чиме се, на потребном нивоу држи пажња свих осталих актера. Час испитивања овим постаје и час утврђивања градива, па је такво решење и методички и психолошки најоправданије.

в) Уобичајено писмено испитивање има предност над усменим, јер се истовремено испитује велики број ученика, затим после сваког испитивања остаје одређена документација са писменим радовима и оценама које су дали наставници. Предност писменог испитивања је и у томе што ученици добијају исте задатке, па се резултати могу међусобно упоређивати. Оцењене радове наставник рангира тако што их

ређа од најбољег до најслабијег. Друга још прецизнија метода оцењивања састоји се у томе да се сваки ученички рад упоређује са сваким другим ученичким радом. Овакво упоређивање, с обзиром на велики посао, употребља-

ва се само за научна педагошка и психолошка истраживања.

Задатак: Тражење слика које се односе на
занимљиве ситуације оцењивања ученика
основне школе.

10.ПРИНЦИПИ ОЦЕЊИВАЊА

-Настава

(Фактори наставе)

-Наставни (дидактички принципи)

Принципи оцењивања

су основна начела којима се наставник руководи при организовању праћења, испитивања и оцењивања, односно вредновања напредовања и постигнућа ученика.

То су обавезујуће смернице у области оцењивања.

Дидактичари су различито схватали принципе оцењивања, као што су различито схватали и дефинисали и дидактичке принципе.

И данас је ситуација таква да се наилази на различите принципе у области оцењивања.

“Међу принципима оцењивања, као

уосталом , и међу дидактичким
принципима, нема хијерархијског односа.
Дакле, они су сви једнаки по значењу и
вредности и не могу се једни подредити
другима” (Гојков, 2003:98).

Било је у историји педагогије приме-
ра прецењивања значаја појединих на-
ставних принципа, а у складу с њима
прецењивали су се и у оцењивању исти
принципи, што је доводило до тзв. по-
крета “активне школе”, са апсолутизац.

принципа активности.

Апсолутизација појединих принципа у настави, стављањем једног принципа на врх пирамиде, давала је карактер читавој настави и дидактици, што је у оцењивању довело до прецењивања одређених исхода наставе у односу на друге аспекте, глорификације и занемаривања осталих квалитативних елемената оцене.

Код већине наших савремених дидак-

тичара срећу се следећи принципи
оцењивања:

- 1.Принцип самооцењивања,
- 2.Принцип јавности оцене,
- 3.Принцип објективности

1.Принцип самооцењивања

Овај принцип има посебно место у мотивационо-сазнајној сфери учења, дакле, постизања ефеката у учењу, па и у њиховом процењивању.

Дидактичари препоручују да се још од првих корака у школи ученици усмеравају да прате своја постигнућа, да их процењују, односно критички вреднују. Дакле, усмеравају се ка самооцењивању исто као што се упућују ка усвајању садржаја било које области.

Мотив постигнућа се јавља још на предшколском узрасту и значајно утиче на школску успешност. Стога се истиче значајна улога оцењивања у смислу

континуираног прилива прецизних информација о изведеној активности, примењеним стандардима вредновања и својствима исхода активности...

самооцењивањем се повећава степен контроле коју ученик има над својим радом, над условима, начинима и резултатима свога ангажовања, у извршавању школских задатака и оцењивања.

Познавање критеријума, стандарда

оцењивања, које се на овај начин формира , помера спољашњу контролу ка унутрашњој, оцењивање ка самооцењивању, диже се ниво аспирација итд.

У докимастичке поступке убрајају се они који се односе на добре инструкције наставницима за подстицање веће усмерености ученика на самооцењив. Тако се срећу препоруке да је добро да наставници и сами властитим понашањем утичу на самопроцењивање учени-

ка , пре свега као модели самопроцењивања у акцији. Тако ће се наставник чешће упитати пред ученицима и са њима проценити заједно ефикасност неког свог поступка: “да ли сам добро урадио?”, “свакако да могу бити успешнији ако поново покушам?” и сл.

Говори се и о групном самопроцењу. Дидактичари истичу сазнања да учен. већ у првим данима школовања желе да учитељ запази њихов успех и да то ја-

вно изрази, па и да вреднује. Потреба за оцењивањем од стране ученика по-

стоји, али не и потреба за нумеричком оценом. Ученици треба да запазе да међу

њима постоје разлике у знањима, извођењима операције, ефектима активности и да заједно са тим осете потребу да буде вреднован и њихов труд, залагање.

Испитивања ставова наставника према укључивању ученика у самооцењи-

вање говоре о малом броју наставника који сматрају да је укључивање ученика могуће већ од IV разреда основне школе (око 2 % наставника од 411 испитаних). Остали испитани сматрају да одлучујућу реч у оцењивању морају имати одрасли, тј. наставници. Више од 16 % наставника сматра да ученици не треба да учествују у вредновању.

Оспоравање права ученицима да вреднују сопствени рад и резултате во-

ди стварању недемократске атмосфере и развија осећање отуђености и смањењу одговорности. Такође, ово води за магљивању критеријума оцењивања и формира подлогу за сумњу у објективност оцене, а између ученика и наставника ствара се неповерење, страх код ученика од испитивања и оцењивања... Сматра се да су овакве последице јаче манифестне код слабијих ученика, који

су иначе инхибирани, несигурни...

Овладавање оцењивањем односи се на смерницу којом се наставници упућују на потребу да ученицима приближе елементе учења оцењивања...

Изграђивање критеријума је један од значајних поступака и задатака којим се ученици упућују у технике оцењивања, овладавање оцењивањем...

Учећи се самооцењивању ученици се упућују и у начине разликовања успеха од неуспеха...

Континуираност у оцењивању подразумева редовност увида у напредовање ученика...

Наставник се не ослобађа обавезе оцењивања у потпуности, него се с узрастом она све више преноси на ученика.

У почетку школовања континуирано праћење више је обавеза наставника, учитеља него ученика. Али ни у том узрасту не треба да се претвори у претрпаност

података, да толико оптерети учитеља да од од тога што води евиденцију има мање користи него него што губи времена, те да због тога све ово избегава.

Континуираност је само једна од незаобилазних компоненти контроле обостраних настојања и ефикасности наставника и ученика.

Константност се, даље, не односи на једно својство (нпр. знање ученика), него захтева структуру више својстава и

тиме постаје компонента принципа свестраности или обухватности.

Обухватност или свестраност у праћењу напредовања и оцењивања ученика за већину докимолога значи свестрани увид у рад ученика, учење и напредовање, што подразумева праћење процеса стицања знања, на свестрани увид у то како је ученик и у којој мери савладао планом и програмом предвиђене садржаје наставних и осталих активнос.

Са јењавањем елана с којим су реформе кретале, дакле, у таласима, смањивао се и значај, односно, пажња којом су се сви у школи и око ње посвећивали овим инструментима.

Без корена у васп.-образовном процесу, свеобухватност у праћењу није део тога праћења.

Кампањско оцењивање је индикатор недостатака адекватног дидак. система у оцењивању и знак примене класичних

наставних стратегија у којима је стваралачко и ефикасно понашање ученика у процесу учења сведено на најмању меру.

Планирање оцењивања (као принц.)

Сваки наставник, у складу са природом предмета који предаје, у глобалном годишњем плану треба доста оператив-но да испланира и активности вредно-вања и оцењивања. На тај се начин избегавају непожељности као што су кампањски рад и кампањско оцењив...

2.Принцип јавности оцене

У оквиру ових ставова истиче се да се оцена саопштава ученику јавно, пред одељењем, затим да наставник образ-

лаже јавно свој суд и исказује оцену, такође, пред одељењем. Тако јавно дискутована и образложена оцена, ако нема значајнијих примедби уноси се у дневник.

И писани, тј. практични радови, или контролни задаци и тестови знања дају се на увид ученицима, а треба да буду

приступачни и родитељима.

-то мотивише ученике на истрајнији рад

-ученици се упућују у поступке самооцењивања...

Има још ситуација да учитељи саопштавају оцене на одељењским родитељским састанцима. То може да буде штетно за методику сарадње породице и школе.

3.Принцип објективности

Међу ученицима препознатљив је као праведност у оцењивању.

Ставови многих докимолога указују на потребу да оцена треба да награђује, а не да кажњава ученика; да треба да буде не само мера знања , већ, пре свега, израз моралног односа према ученику.

Оцењивање је, тако, пре свега, педагошки акт, са јасно истакнутим предзнаком хуманости...

У првом разреду (бар у првом полугодшту) негативну оцену не треба давати.

Негативна оцена је танани инструмент,

кога мудар и искусан учитељ држи у резерви,
али се њиме не користи.

Индивидуализација оцењивања тесно
је везана са наставним процесом.

Савремена настава инсистира на
индивидуализацији наставе, што
подразумева ангажовање ученика у складу
с њиховим могућностима. Ова обавеза
налаже и индивидуализацију оцењивања.
Ако се од једног ученика тражи мање не-

го од другог, онда се то не сме занемарити ни при оцењивању.

Вредновање је остварени напредак, као последица напора, залагања ученика.

У индивидуализованом оцењивању за исте образовне резултате могу се добити различите оцене, и обратно.

Одличну оцену заслужио је сваки ученик који је постигао бар образовни минимум и притом се максимално залагао и остварио оно што се од њега очекивало, а јединицу онај ученик који

Програмски минимум није остварио због
недовољног залагања.

Суштина индивидуализације огледа се у томе
да се оцењивањем подстиче ученик на
залагање, а не да се изража-
ва тренутно образовно постигнуће.

Овакав приступ оцењивању претпостав-
ља темељно познавање сваког појединог
ученика. То је основа за индивидуали-
зацију оцењивања.

Индивидуализација оцењивања није при-

нцип који се често у пракси среће.

Поборници индивидуализације у оцењивању инсистирају да се са оваквим приступом треба почети што раније, већ од првих дана школовања...

У старијим ратредима се не очекује да се почиње са индивидуализацијом у оцењивању, а посебно не у средњој школи, где се ученици оспособљавају за професију.

Принцип економичности

Пракса ставља овај принцип испред свих.

Учитељ евидентира и користи поступке за процену којима ће са што мање времена и труда рационално проверити и стећи суд о напредовању ученика.

Класичан начин рада са издвојеним проверавањима и оцењивањем трпи неекономичност, издвајање посебног времена за испитивања, проверавања и оцењивања.

Задатак: Интернет – тражење и покушај
налажења додатних података
(информација) о принципима оцењивања.

11.ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКОВОГ ВЛАДАЊА

Оцењивање владања врши се описним оценама: “примерно”, “врло добро”, “добро”, “задовољавајуће” и “незадовољавајуће”.

Оценом из владања обухвата се учениково понашање као целина, а процењује се на основу сагледавања следећих елемената:

- однос према раду и учењу;
- однос према другим обавезама у школи и ван ње;
- однос према другим обавезама у школи и ван ње;
- однос према друговима, према припадницима супротног пола, спремност да се помогне другу у раду и учењу;
- однос према колективу, односно, оспособљеност за сарадњу са другим члано-

вима колектива;

-активно учешће у друштвеном животу школе;

-однос према старијима и

-понашање у школи и ван ње, придржавање правила о понашању ученика.

Оцена из владања треба да буде резултат праћења учениковог рада, активности и понашања у дужем временс-

ком периоду. То значи у току тромесечја, полугодишта и школске године).

Она представља резултат глобалног праћења и сагледавања, према изложеним елементима, оствареног циља васпитања.

Овом оценом треба подстицати ученике на пожељне облике понашања, па је зато они морају стицати својим радом и залагањем, одговарајућим понашањем и оствареним резултатима у томе.

У току рада наставник стиче одређено мишљење о раду и понашању ученика. То се бележи текућом оценом из владања у једном полугодишту.

Оцена из владања на полугодишту и на крају школске године резултат је праћења рада и понашања у тим временским периодима.

Разредно веће, при утврђивању закључне оцене, узима у обзир текуће оцене

из владања, мишљење одељењске заједнице ученика и мишљење разредног старешине.

Процењивању понашања васпитаника мора се прићи са уважавањем његове личности.

Треба водити рачуна о томе како ће оцена из владања утицати на личност којој се даје, као и на друге чланове колектива.

Оцену из владања треба утврђивати

јавно и, образложено, узимајући у обзир само конкретне облике учениковог понашања, његове добре и позитивне поступке, евентуално његове пропусте и недостатке испољене у учењу, раду и свакодневном понашању.

Образложење оцене из владања не треба давати у виду уопштених мишљења, нити у виду карактеристика о ученику, већ у виду конкретних запажања и мишљења.

То образложење је посебно значајно приликом смањења оцено из владања када је ученику изречена васпитно-дисциплинска мера за повреду обавезе ученика и неоправдано изостајање из школе и то:

-за укор одељењског старешине и неоправдано изостајање из школе од 8 до 16 часова, владање се оцењује описном оценом врло добро;

-за укор одељењског већа и неоправдано изостајање из школе 16 до 24 часа владање се оцењује описном оценом: добро;

-за укор директора владање се оцењује описном оценом: задовољавајуће,

-за строги укор наставничког већа владање се оцењује описном оценом: незадовољавајуће.

Оцена из владања поправља се кад дође до позитивних промена у понашању ученика.

Оцена из владања не умањује се због постигнутог успеха у школи.

Оцену из владања треба образложити тако да ученику буде јасно зашто је добио такву оцену и какво се понашање од њега очекује да би постигао вишу, односно највишу оцену.

Захтеви и задаци који се у том циљу постављају треба да буду реални, остварљиви, у складу са узрастом васпитаника и општим циљевима и задацима нашег васпитања (прихватање одређених обавеза у одељењској, разредној и школској заједници; мењање понашања према друговима, односно према супротном полу; редовно долажење на часове и испуњавање школских, наставних и других обавеза;

поправљање слабих оцена; уредно доношење књига и свезака у школу; учествовање у ваннаставним активностима; преузимање и извршавање задатака у оквиру производног и другог друштвено-корисног рада; активност у ученичким организацијама и сл.).

Овакви и слични задаци и захтеви морају бити индивидуализовани и сагласни конкретним ситуацијама у одређеном одељењу.

У одељењу и школи потребно је стварати атмосферу у којој се првенствено процењују и високо цене напори ученика да се развијају и изграђују у хумане, стваралачке, критичке и активне чланове друштвене заједнице, а не само да буду ученици који су мирни и не крше дисциплину, а пасивно се односе према школским и другим обавезама, према друговима у одељењу, према вршњацима и другима, не ангажују се у пружању помоћи другима, друштвено су неакти-

вни, не интересују се за рад одељења и сл. При томе је неопходна педагошка и психолошка осетљивост наставника и других стручњака, како се у овом деликатном педагошком процесу оцењивање из владања не би претворило у санкције за оне особине и поступке које неки ученици доносе у школу без своје кривице.

Са критеријумима и вредносним ком-

понентама оцне из владања треба
благовремено упознати све ученике и
њихове родитеље.

Задатак: Тема: Оцењивање учениковог
владања – претраживање сродних текстова
(садржаја) те адекватних и/или
занимљивих слика. Снимање на флеш
меморију. Коментари, запажања, идеје...

Милан Ђ. Милићевић:

Оставио је изванредан запис о начину рада при крају школске године. „Пред крај школске године, која се тада свршавала двадесетим даном месеца јула, једном, пред по дне, у авлију моје школе, која је уједно била и авлија општинског суда, улетеше кола капетана Димитрија Николића, а за колима момак на коњу уведе једног коња оседлана без јахача. У колима бежу капетан Николић и Директор школа Милован Спасић. Овај имаше на себи ондашњу „вицеуниформу“; капут и панталоне од плаве чохе, са белим испускама, а на глави путнички шешир са широким ободом.

Мени рекоше, јер је већ скоро било по дне, да пустим децу, па да после ручка у 2 сата да их скупим: да буде испит.

Тачно у 2 сата почео је г. Директор испитивати ђаке, и испитивао их је до после заласка сунца. За толико дуго време многа су се деца уморила, а нека су и задремала“ (Милићевић, 1896).

СВЕТОМИР БОЈАНИН: ШКОЛА КАО БОЛЕСТ. Београд:
Библиотека XX век, 1991.

Оцена

... „Онда у тај свет правде хрупи, на пример, „дисциплинска оцена“. Ова оцена је у савременој школи замена за шамаре. Када дете не пази на (стр. 59) часу, рецимо физике, или му се одмах да јединица јер „није пазио“ или наставник прозове дете и испитује га о ономе о чему је говорио. Дете се не снађе, одговори погрешно и добије јединицу „да би се научило памети“. Међутим, такво дете може да воли баш физику и можда је баш добро познаје, а кући доноси јединицу из тог предмета.

Такав атак на личност ненадокнадив је у овом узрасту те може озбиљно демотивисати дете за учење, продубити у њему агресију према школи и подстаћи га на бежање са часова и на неку врсту „освете“ због „неправде“. Ученике који су у конфликту са школом због такозване дисциплинске оцене често срећемо у нашим саветовалиштима за ментално здравље. Отуда оно што знамо о томе сасвим је довољно да се против те институције кажњавања подигне глас као и против доскорашњег кажњавања батинама“ (Бојанин, 1991: 60).

Оцена

...“Најлепше успомене које се понесу из школског доба јесу оне везане за спонтана дружења, за заједништво у превазилажењу недаћа и препрека у школи, за неке светле ликове наставника који се нису понашали као пуки школски чиновници. Најгоре је то што уписивање на високе школе и факултете значи својеврсну сегрегацију омладине коју спроводи друштво на основу школских оцена и пријемних испита, а они нису никако поуздано мерило за креативност једне личности. То код младих ствара стрепњу да неће одговарати животном задатку“ (Бојанин, 1991: 69).

Примерак Правилника о оцењивању ученика основне школе из 2004. године

(Објављено у "Службеном гласнику РС", број 93/04)

На основу члана 101. став 12. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 62/03, 64/03, 58/04 и 62/04),

Министар просвете и спорта доноси

П Р А В И Л Н И К

О ОЦЕЊИВАЊУ УЧЕНИКА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Члан 1.

Овим правилником утврђују се критеријуми, начин и поступак оцењивања ученика основне школе из наставних предмета и владања.

Члан 2.

Оцењивање ученика је сталан процес праћења и подржавања развоја и напредовања ученика у току школске године.

Ученици се оцењују из обавезних, изборних и факултативних предмета.

Члан 3.

Праћење развоја и напредовања ученика обавља се на начин који обезбеђује што објективније сагледавање развоја и напредовања ученика.

Оцена треба да:

- 1) буде објективна и поуздана мера напредовања ученика;
- 2) редовно обавештава ученика о постигнућу;
- 3) подстиче на активан однос према настави, другим облицима образовно-васпитног рада и учења;
- 4) ученика оспособљава за објективну процену сопствених и постигнућа других ученика;
- 5) буде показатељ ефикасности рада наставника и школе.

1. Критеријуми за оцењивање ученика

Члан 4.

Критеријуми за оцењивање успеха ученика из наставног предмета су: врста, обим и ниво знања, умења и вештина и ангажовање ученика у наставном процесу.

Врста знања, умења и вештина јесу: основна, проширена и продубљена знања у односу на њихов значај за остваривање циља и задатака предмете. За довољну оцену неопходна су основна знања. За већу оцену неопходна су проширена, односно продубља знања умења и вештине.

Обим знања, умења и вештина утврђује се зависно од количине усвојених садржаја прописаних за одговарајући предмет.

Ниво знања утврђује се зависно од квалитета усвојених садржаја, степена разумевања, способности примене, степена развијености умења и вештина.

Ангажовање ученика у наставном процесу процењује се на основу:

- 1) активног учествовања у настави (спремност за самосталан и групни рад, учествовање у разговору и дискусији, спремност да постави питање ако нешто не разуме);
- 2) сарадња са другима (способност да ради у групи и вештина комуникације);
- 3) уважавање других (спремност да подржи друге и да им помогне).

2. Бројчано оцењивање ученика

Члан 5.

Ученик се оцењује бројчано из обавезних и изборних наставних предмета, у складу са законом и прописима донетим на основу њега.

Врста, ниво и обим знања и ангажовање ученика оцењују се тако да оцелу:

1) одличан (5) добија ученик који је у потпуности показао способност примене знања, умења, вештина и самосталности у раду, усвојио предвиђени ниво знања и степен разумевања програмских садржаја, уз веома висок степен ангажовања ученика;

2) врло добар (4) добија ученик који има висок ниво и обим знања и степен разумевања програмских садржаја и показао је способност примене знања, умења и вештина уз мању помоћ наставника и висок степен ангажовања ученика;

3. добар (3) добија ученик који има просечан ниво и обим знања и степен разумевања програмских садржаја и показао је способност примене знања, умења и вештина, уз помоћ наставника и ангажовања ученика;

4) довољан (2) добија ученик који има задовољавајући ниво и обим знања и степен разумевања програмских садржаја;

5) недовољан (1) добија ученик који није достигао задовољавајући ниво и обим знања и разумевања програмских садржаја.

Члан 6.

Закључну бројчану оцелу утврђује одељенско веће на основу критеријума прописаних овим правилником, а на предлог предметног наставника на крају првог и другог полугодишта.

Закључну бројчану оцелу предлаже наставник на основу оцелу добијених усменом и писменом провером знања, из вежби тестова и других облика провере знања.

Закључна оцелу изводи се на основу свих уписаних оцелу у току наставне године.

Оцелу из става 3. овог члана може да буде и већа од аритметичке средине свих уписаних ако је ученик показао напредовање вишим степеном савладаности прописаних циљева и задатака одговарајућег предмета.

Члан 7.

Оцењивање из наставних предмета, који захтевају посебне способност ученика, врши се полазећи од способности ученика, степена спретности и умешности ученика.

Уколико ученик нема посебно изражене способности за одговарајући наставни предмет, приликом оцењивања посебно се узима у обзир ангажовање ученика.

Члан 8.

Ученику се не може умањити оцелу из наставног предмета због односа ученика према ваннаставним активностима или непримереног понашања у школи.

3. Описно оцењивање

Члан 9.

Ученик се оцењује описно из обавезних, изборних и факултативних наставних предмета у првом разреду, а у осталим разредима из здравственог васпитања, верске наставе и грађанског васпитања.

Члан 10.

Постигнуће ученика из наставног предмета Здравствено васпитање, оцењује се описно, а закључна оцена је: истиче се, успешан и задовољава.

Члан 11.

Постигнуће ученика из наставног предмета Верска настава, оцењује се описно, а закључна оцена је: истиче се, добар и задовољава.

Постигнуће ученика из наставног предмета Грађанско васпитање, оцењује се описно, а закључна оцена је: веома успешан и успешан.

Члан 12.

Описна оцена из наставног предмета у првом разреду је опис постигнућа ученика у остваривању циљева и задатака прописаних наставним планом и програмом, као и ангажовањем ученика.

Постигнућа ученика из става 1. овог члана описује се на основу нивоа остварености циљева и задатака који су у потпуности остварени и задатака на чијем остваривању треба даље радити.

Члан 13.

Описна оцена садржи најмање један од следећих елемената:

1) опис остваривања циљева и задатака прописаних наставним планом и програмом;

2) опис ангажовања ученика у настави;

3) препоруке за даље напредовање ученика.

Члан 14.

Закључна описна оцена даје се на крају првог и другог полугодишта на основу описних оцена о развоју и напредовању ученика у току школске године из обавезних, изборних и факултативних наставних предмета.

4. Оцењивање владања ученика

Члан 15.

Владање ученика оцењује се на основу сталног праћења понашања ученика и правовременог и одговорног испуњавања законом прописаних школских обавеза ученика у току школовања.

Члан 16.

Владање ученика оцењује се оценом: примерно, врло добро, добро, задовољавајуће и незадовољавајуће.

Члан 17.

Оцена из владања поправља се на предлог одељенског старешине када дође до позитивних промена у понашању ученика, а најкасније на тромесечју, односно полугодишту.

На оцену из владања не утичу оцене из наставних предмета.

5. Поступак оцењивања ученика.

Члан 18.

У поступку оцењивања уважава се личност ученика, његове опште и посебне способности, развојне карактеристике и услови у којима живи, односно стиче образовање. Оцењивањем се подстиче самопоуздање и развој личности ученика, као и његово активно учешће у настави и ваннаставним активностима.

Члан 19.

Ученик се оцењује у току свакодневног рада, најмање два пута у полугодишту, о чему се благовремено и на примерен начин обавештава родитељ, односно старатељ ученика (у даљем тексту: родитељ).

Ученик може да се усмено оцењује без најаве.

У једном дану знање ученика усмено се проверава и оцењује из највише два предмета.

Оцена добијена усменом провером знања саопштава се ученику и уписује се у дневник рада на истом часу.

Члан 20.

Писмена провера знања обавља се током целе наставне године, а након обрађених и увежбаних наставних целина. Наставник је дужан да обавести ученика о наставним садржајима које ће се писмено проверити, најмање два дана пре провере знања.

Писмена провера знања ученика обавља се из предмета за које је то прописано наставним планом и програмом (писмени задатак), а из осталих предмета - контролним и домаћим задацима, тестовима знања и другим облицима провере.

У једном дану може се спровести писмено оцењивање ученика одељења само из једног наставног предмета.

Писмена провера знања може се обавити највише два пута у наставној недељи.
Оцена из писмене провере знања уписује се у дневник рада у року од осам дана од дана провере.

Члан 21.

Ако након писмене провере знања више од половине ученика једног одељења добије негативну оцену, писмена провера знања се поништава.
Након поништене писмене провере знања, поновно се утврђују наставни садржаји и спроводи се нова провера.

Члан 22.

На разредном, поправном и другом испиту, у складу са законом оцена се утврђује већином гласова од укупног броја чланова комисије.
Оцена комисије је коначна.

Члан 23.

Бројчана и описна оцена су јавне и морају се благовремено и примерно образложити.

Члан 24.

Општи успех ученика утврђује се на основу позитивних бројчаних оцена из обавезних наставних предмета.
Описна оцена из владаља и наставног предмета не утиче на општи успех ученика.

6. Евиденција о успеху ученика

Члан 25.

Наставник је дужан да благовремено води појединачну евиденцију о постигнућу сваког ученика. Евиденцијом се констатује остваривање циљева и задатака прописаних наставним планом и програмом, ангажовања ученика и препоручују се мере за даље напредовање.

Члан 26.

На крају првог и другог полугодишта наставник у јачкој књижици даје мишљење о раду и напредовању ученика.
Мишљење садржи:

1) опис напредовања и постигнућа прописаних циљева и задатака у појединим наставним предмета;

2) опис ученикових могућности и потреба у подизању нивоа постигнућа у појединим задацима у даљем учењу;

3) запажања о личном и социјалном развоју ученика (мотивација у раду, брзина напредовања, способности и умећа ученика и однос ученика према вршњацима и одраслима.

Родитељ је дужан да прочита мишљење наставника и својим потписом потврди да је са истим упознат.

Члан 27.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о начину оцењивања ученика основне школе ("Службени гласник РС", бр. 5/04 и 10/04), члан 5. Правилника о наставном плану и програму предмета Грађанско васпитање-Сазнање о себи и другима за први разред основне школе ("Просветни гласник", број 5/01 и члан 2. Правилника о врсти стручне спреме наставника верске наставе за први разред основне школе и критеријумима и начину оцењивања ученика који похађа верски наставу ("Просветни гласник", број 5/01).

Члан 28.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Број: 110-00-90/2004-02

У Београду, 28. јула 2004. године

Министар
проф. др Љиљана Чолић, с.р.

ДОКИМОЛОГИЈА

На основу Правилника о оцењивању ученика основне школе (2004) **одговорите писмено** на следећа питања:

ПИТАЊА:

1. Оцењивање ученика је: а) сталан

б) повремен

процес праћења и подржавања развоја и напредовања ученика у току школске године.

2. Којим чланом Правилника (из 2004. год.) је то регулисано?

3. Према члану 3. Правилника која је функција оцене?

4. На основу чега се процењује ангажовање ученика у наставном процесу?

5. Проучите члан 5. О врстама, нивоу и обиму знања и ангажовања потребним за поједину бројчану оцenu.

6. Ко предлаже закључну бројчану оцenu и на основу чега?

7. Да ли се ученику може умањити оцена из наставног предмета због односа ученика према ваннаставним активностима или непримереног понашања у школи?

8. Из којих предмета се ученик оцењује описно у првом разреду?

9. Из којих се предмета ученик оцењује описно у осталим разредима?

10. Које три описне оцене су предвиђене за постигнуће ученика из предмета Верска настава?

11. Две описне оцене за Грађанско васпитање су _____ и _____ .

12. Које елементе садржи описна оцена? (Члан 13.)

13. Којим описним оценама се оцењује владање ученика?

14. Како се поправља оцена из владања?

15. Да ли може ученик да се усмено оцењује без најаве?

16. Из колико највише предмета ученик може да се усмено проверава и оцењује у једном дану?

17. Из колико наставних предмета се у једном дану може спровести писмено оцењивање ученика одељења?

18. На основу чега се утврђује општи успех ученика?

ДОКИМОЛОГИЈА – систематизација наставног градива III година

Фазе или етапе наст. процеса (У, О, В, По, Пров.
и оцењивање)

1.Препаративна, 2.Оперативна,
3.Верификативна и 4.Апликативна фаза рада

- Појам ДОКИМОЛОГИЈА (грч.: докиме, логос)
- Смисао праћења и оцењивања рада, успеха и развоја ученика јесте пружање помоћи у циљу остварења бољег резултата.
- Праћ.и оцењивање успеха ученика је саставни део и стални пратилац укупне активности школе.
- Оцена мора бити педагошки оправдана, тј. да васпитно делује на ученике. ...Владање...
- ПУИР је вид континуиране самоконтроле и ученика и наставника ...и школе у целини
- При оцењив. нужно је максим. уважавати личност ученика, опште и развојне карактеристике његовог узраста и услове у којима живи и ради!

- Подстицање, стално мотивисање на самосталан рад
- ПИОРИУУ је стални извор обавештења наставницима, родитељима ... о развоју ученика
- Занимљива прича о В. С. Караџићу...
- **ОЦЕНУ** треба схватити као резултат упознавања, праћења развоја и вредновања знања (укључујући умења и навике), залагања и активности ученика

- Оцена има троструку функцију:
 1. информациону,
 2. мотивациону и
 3. оријентациону
- ЗАДАТАК ОЦЕЊИВАЊА је да код ученика развија и друге мотиве учења (нпр. мотив радозналости, мотив постигнућа, мотив самопотврђивања и друге).

ПОЈМОВНО ОДРЕЂЕЊЕ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА

- Проверавање – завршна етапа наставн. рада у којој се на што објект. начин, утврђује како су и у којој мери остварени мат., функц. и васп. задаци
- Провер. може бити на почетку, у току и на крају образовног процеса.
- Претходно, текуће и завршно провер.

- Процењивање - ... да би се утврдио успех ученика, сагледале њихове вредности и могућности, истакло оно што је позитивно и указало на слабости у раду и учењу
- Упознавањ ученика – је запажање и регистровање развојних промена код ученика, са тежиштем на променама до којих долази под утицајем васпитања и образовања

- Оцењивање ученика – је поступак којим се, на начин утврђен прописима, прати васпитно-образовни развој ученика и одређује ниво који је он у вези с тим постигао
- Проверавање и оцењивање – иду заједно
- Оцена – је средство за регистровање успеха првенствено у наставним предметима. Она представља утврђен однос изм. оног што се жели и онога

што је ученик постигао.

Бројчане и описне оцене.

- Праћење – је континуирани процес којим су обухваћена сва подручја васпитно – обр. рада с циљем да се стално контролише рад и успех и ученика и наставника и школе у целини
- Успех – постигнуће које одговара нивоу аспирације неког лица или га чак и превазилази. “Успех рађа нови успех”.

Неуспех обесхрабрује ученика.

- Испити – су облик проверав. и процењ. знања, умења и навика и степен њихове усвојености у оквиру једног или више предмета, а у одређеним временским периодима. И они су средство контроле рада сваког ученика и школе у целини
- Развој – означава процес промена које воде ка зрелијем ступњу психичких функција или понашања. Разликујемо развој сазревањем (под утиц. наслеђа) и развој учењем (под утиц. средине)

- Запис о испиту у 19. веку М. Ђ. Милићевића: “Пред крај школске године, која се онда свршавала двадесетим даном месеца јула, једном пред по дне, у авлију моје школе, која је уједно била и авлија општинског суда, улетеше кола капетана Димитрија Николића, а за колима момак на коњу уведе једног коња оседлана без јахача. У колима беху капетан Николић и Директор школа Милован Спасић. Овај имаше на себи ондашњу “вицеуниформу”: капут и панталоне од

плаве чохе, са белим испускама, а на глави путнички шешир са широким ободом.

Мени рекоше, јер је већ скоро било по дне, да пустим децу, па да после ручка у 2 сата да их скупим: да буде испит.

Тачно у 2 сата почео је г. Директор испитивати ђаке, и испитивао их је до после заласка сунца. За толико дуго време многа су се деца уморила, а нека

су и задремала”.

ИСТОРИЈСКИ ОСВРТ НА ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ УСПЕХА И РАЗВОЈА УЧЕНИКА

Стечена знања проверавана су још у
преисторијским заједницама.

Ширење писмености унело је новине у процес
стицања знања, али и у процес испитивања и
оцењивања стечених знања.

Још су СУМЕРИ око 1800. г.п.н.е. зна-

ли за усмено и писмено испитивање и на основу “оцена” одређивали признања или казне.

Испити у СПАРТИ - циљ проверав. способн. младих за сурове услове живота, јер су се изузетно цениле војничке способности потребне за одбрану земље. Које? Спретност...

У АТИНИ ... наука и философија, говорништво и музика... гимнастика.

ФЕУДАЛНА ЕПОХА посебно је држала до провер. способн. младих путем строгих испита приликом пријема за разне врсте заната, или за самостално обављање тих заната.

Први записи о оцењивању У ЕВРОПИ потичу из СРЕДЊЕГ ВЕКА. У Саксонском школском реду (1530-1580) дефинисано је да се испити одржавају сваког полугодишта и да се марљиви ученици награђују а лоши кажњавају.

У Виртенбергу се 1559. г. уводе каталози и сведочанства. Сколастичка настава се изводила догматски. Од ученика се тражило да предавано градиво верно репродукују. Волф и Штурм захтевају да се унапреди оцењивање ученика путем свакодневног понављања као и увођењем школских дневника у којима би наставници бележили запажања о успеху и напредовању ученика.

У језуитским школама – први облици

неке врсте систематског оцењивања у чијој основи је такмичење. Ученици су ранжирани према постигнутом успеху. Најбољи – награде, најслабији – у тзв. “магареће клупе”.

Рангирање ученика у овим школама претеча је нумеричком оцењивању...

Оцењивање бројкама развило се у 18. в.

Песталоци је сматрао да ће то развити нездраво такмичење међу ученицима...

Средином 19. в. у Енглеској и Америци појавио се покрет за увођење писмених испита. Нарочито се истиче Хорес Мен (1845. у Бостону), који сматра да је писмено испитивање непристрасно правично, темељитије, објективније.

Почетком 20. века вршена су испитивања Бинеовом скалом интелигенције (1908), а значајно место заузеле су радови Торндајка (1910) у којима су објављене прве стандардизоване скале и

тестови знања. Ова мерења имала су значајан допринос у утврђивању оцењивања успеха ученика.

У току свога развоја оцењивање се изражавало на различите начине: у форми знакова као бројчано оцењивање и речима као описно оцењивање.

ПРАКСА ДРУГИХ ЗЕМАЉА У ОЦЕЊИВАЊУ УЧЕНИКА

У многим земљама прим. се различ. системи оцењивања, рада, успеха и развоја ученика у школи.

У САД користе се различити системи праћења и оцењ. ученика. У појединим држ. примењују се скале оцена од 1-5, а у неким савезним државама оцењив. се спроводи путем система бодова чија је скала од 0 – 100.

У Русији, за разл. од САД, примењује се јединствен систем вредн. и оцењ. са скалом од 1-5, као и у нашој земљи. Овакав систем је преузет из немачких школа, где је оцена имала тростепену скалу: добри, средњи и лоши, да би се касније формирала петостепена скала која је и данас у употреби. За сваку бројчану оцену прописане су опште норме које се даље разрађују и конкретизују за сваки наставни предмет појединачно.

У Немачкој се оцењивање спроводи оценама од 1-5, где је прва оцена у низу највиша, за разлику од система оцењивања код нас. Оцене се формир. на основу усмених и писмених испитив. сваког семестра. Наставници осим знања и вештина, оцењују способност и залагање полазника. Од важности предм. и просечне оцене дефинише се општи успех ученика.

У Великој Британији вредновање се обавља системом испита са скалом бодова од 0-100. У првим разредима ос. школе процењивање успеха одвија се посматрањем, док се у вишим разреди. одржавају интерни исп. и то писменим путем. Кандидат је положио испит уколико освоји више од 50 бодова.

У Италији се уч. оцењују усменим и писменим испитивањем. Бројчана скала је од 0 – 10, и то од 0 до 5 негативни, а од 5 до 10 позитивни резултати. Оцене

се дефинишу свака три месеца са завршним испитом који је на крају школске године. Као и у Србији, постојање поправних испита и понављ. разреда познато је и у Италији.

У Француској се оцењив. спроводи путем система испита са тежиштем на писмене испите и скалом оцењивања од 0 до 20. Од 0 до 10 су негативне оцене, а од 10 до 20 су позитивне. Завршна оц.

се добија као резултат аритм. средине позитивних и негативних оцена. Оцене се уписују у ђачке књижице сваких четрнаест дана. Уносе се и оцене из вл., залагања и напредовања ученика. Наставници за своје предмете евидент. напредовање ученика, а директор школе утврђује општи успех.

У Белгији оцењ. у школама се обав. путем разредних испита у току и на кра. школске године. Бројчаним оценама се

оцењују не само наст. предмети, већ и залагање, владање и пристојност. Укол. субјект успешно савлада све наставне предмете прелази у наредни разред, у супротном може да понавља и то више пута.

У Швајцарској ... бројчано од 1 до 6. Прве две оцене (1 и 2) су негативне. Као услов за прелазак у виши разред, ученик мора имати позитивне оцене из матерњег језика и математике.

У Норвешкој успех ученика у школи прати се усменим и писменим испитив., где се проверавају знање, способности и општи развој личности.

Писмени одговори се оцењују са шест оцена, две негативне: слаб (-3), недовољан (-2), и четири позитивне: довољан (1), добар (2), врло добар (3), одличан (4).

Усмени одговори оцењују се са четири оцене: слаб, довољан, добар, врло доб.

У току основног школовања не понављају се разреди.

У Шведској оцењ. ученика се темељи на писменом и усменом испитивању са скалом од седам оцена у распону од 0 до 3. Оцене су означене словима, и то: 0 (Ц)-потпуно недовољан; 0,5 (БЦ)-недовољан, 1 (Б)-довољан; 1,5 (Ба)-задовољава; 2 (АБ)-добар; 2,5 (а)-врло доб; 3 (А)-одличан.

У наредне разреде осн. школе прелази

без разредног испита, осим оних ученика који нису савладали задатке матерњег језика и математике, који понављају разред. Разред се може два пута поновити.

У Данској наставници оцењују ученике са петнаест (15) оцена од којих су две негативне. Тако широка скала оцена има и међуоцене тако да то подсећа на скале у Норв. И Шведској, али је систем далеко сложенији. Ученик уписује наредни разред тек пошто је

успешно завршио претходни разред.

ОБЛАСТИ И КОМПОНЕНТЕ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА

Праћ. и оцењив. рада, успеха и разв. ученика врши се у свим васп-обр. обла. које се организују у школи на основу програма васп.-обр. рада осн. школе.

Одвија се у складу са специф. сваке васп-обр. области у којој се врши. (Срп. језик, Физика, Хемија, Ликовно васпит.)
Другачије у наставним областима (нпр:

редовној настави, додатном раду, хору).

Сваке школске године утврђује се општи успех на крају ш.год. на основу резултата које је ученик пост. у свим областима васп.-обр. рада у којима се врши праћење и оцењивање.

Основни показатељи наставног успеха јесу оцене добијене за резултате које ученици постижу у усвајању обавезног наст. програма за сваки наст.

предмет у току и на крају школ. године.

Ти резултати се јављају у виду знања, умења и ставова, односно одређеног понашања и поступања.

Оцена треба да буде тачна (ваљана), тј. треба да показује у ком степену је ученик остварио постављене задатке и усвојио предвиђени обавезни програм из датог предмета и свих пре. заједно.

Оц. треба да буде објективна, тј. треба да зависи само од показаних постигнућа ученика, а не од субјективн.

утисака и ставова наставника.

Оц. треба да буде поуздана, тј. да се за исти степен усвојености програма у поновљеном испитивању добије иста оцена.

Оцена треба да б. свеобухватна, тј. да обухвати све компоненте предвиђене наставним постигнућима ученика.

Компоненте праћ. и оцењ. ученика:

1. знање,
2. радне навике и вештине,
3. интереси,
4. суб. спос,
5. обј. могућн.

При оцењивању знања треба имати у виду: обим (квантитет) и ниво (квалит.) усвојености знања предвиђених наставним програмима.

Постоји више нивоа којима се могу усвајати знања у школском раду и уч.

1. присећање или досећање,
2. препознавање,
3. репродуктивно (чињ., појмова, суд.),
4. разумевање,
5. стваралачко (креативно) знање!

ВРСТЕ, ОБЛИЦИ И МЕТОДЕ ОЦЕЊИВАЊА

Оцењивање у осн. школи врши се:
бројчано оценама од 5 до 1, с тим што је
највиша оцена – одличан (5), а најни-
жа, негативна оцена – недовољан (1).
Бројчано се оцењ. рад и успех ученика осн.
шк. у свим наставним областима.

Оцењивање у виду посеб. признања,
диплома, захвалница, награда, пехара и др.
примењује се у ваннаставним акт.

(секцијама, ДКР, ...) као и за успехе у додатном раду.

Да би се праћење ученика, провер. његовог знања и оцењивање правилно обавило, неопходно је да се:

- спроводи континуирано и систематски,
- детаљно планира васп.-образовни рад
- користе разноврсне наст. методе које активирају ученике,
- приликом вредновања успеха користи што више објективних поступака.

У основној школи постоје бројни и разноврсни облици и методе праћења и оцењивања рада, успеха и развоја ученика:

- разне форме усменог проверавања...
- писмено провер. (писмени задаци, контролни задаци, тестови знања и сл.),
- практична провера у производном и другом ДКР (друшв. корисном раду),
- текуће праћење рада и понашања ученика
- однос према вршњацима, на-

ставницима, родитељима, однос према раду, школи...

- прикупљање података о интересовањ.

ученика, условима у којима живе и раде

- развој ученика прати се и на основу антропометријских мерења и других података о њиховом здравственом и физичком напредовању.

Нужно је комбиновање облика и метода оцењивања и проверав. знања.

Не практиковати “часове за оцену”!

ОРГАНИЗАЦИЈА И ВОЂЕЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ О ПРАЋЕЊУ И ОЦЕЊИВАЊУ УЧЕНИКА

У току шк. год. оцењивање и проверавање знања треба користити као средство за подстицање ученика на бољи рад и као средство за сагледав. успешности рада самог наставника, односно школе. Да би се то постигло потребно је:

а) вршити анализу постигнућа учени-

како би и сам наставник увидео који су делови градива тешки за разред као целину или у којим деловима програма наставник није успео да градиво приближи ученицима;

б) водити рачуна о индивидуалним способностима и личним особинама уч.;

в) водити рачуна о условима у којима ученик живи;

г) пратити напредовање сваког учен.
(упоређивање његових ранијих и касн.

постигнућа);

д) избегавати прерано давање негативне оцене јер то може да обесхрабри ученика.

Оцењивање се мора планирати.

Планирање праћења и оцењ. треба да обезбеди економичност времена (да се за што мање времена добије што више података о успеху ученика).

Неопходно је да наставници редовно евидентирају сва запажања и промене

за сваког ученика посебно. На основу тога утврђује се коначна оцена која се уписује у разредну књигу.

Оцењивање мора бити јавно!, тако да се ученик обавештава не само о оцени коју је добио већ се та оцена и образлаже.

У образложењу наставник саопштава ученику шта је у његовом раду било добро и које недостатке би у даљем раду требало исправити.

Ученицима треба пружити увид у критеријуме оцењивања.

Писмени задаци, тестови знања и контролни задаци прегледавају се, исправљају и оцењују у што краћем временском року, и затим дају на увид и исправку.

Сваки наставник је обавезан да води документацију о оцењивању, успеху и развоју ученика.

Документација о праћењу и оцењивању рада и успеха је јавна и

доступна је сваком ученику, другим наставницима и родитељима.

Добро је да се формирају досијеи који садрже податке о ученику, о социјалним и породичним приликама, о здравственом стању, школском успеху, запажања о његовим психичким функцијама и интересима.

СУБЈЕКТИВНИ ФАКТОРИ У ОЦЕЊИВАЊУ И МОГУЋНОСТ ПОБОЉШАЊА КЛАСИЧНОГ ОЦЕЊИВАЊА

О субј. факторима у оцењив. доста је
писао др Иван Фурлан ...

Одређени број наставника не
придржава се унапред утврђених
критеријума (априорни критеријум)
оцењивања, већ примењују неки свој
критеријум.

Због тога је и оцењивање у нашим школама
још увек непоуздано.

Фактори који утичу на ту непоузданост:

1. Разлике у оцењивању у вишим и нижим разредима. У млађим разредима уобичајено има више натпросечних оцена, него у старијим разредима, где преовлађују обично исподпросечне оцене. Стога се догађа да ученици у четвртом разреду имају одличан успех, да би у петом разреду тај успех био слабији.

Ово се дешава због тога што учитељи имају ближи контакт са мањим

бројем деце па оцењују ученика у целини, док наставници у вишим разредима оцењују углавном само знање, вештине и навике.

Учитељски критеријум је блажи, док је критеријум наставника строжи.

Ни један од та два критеријума није правилан, иако сваки има својих добрих страна.

2. Разлике у оцењивању тзв. “главних” и “споредних” предмета. У гл-

авне предмете обично се убраја српски, математика, физика, хемија, природа и друштво, историја итд., а у споредне музичка и ликовна култура, техничко образ., физичко васпитање и др.

Успех ученика у тзв. “главним” предметима обично се оцењује строже, а у четири васпитна подручја блаже.

3. Разлике у оцењ. на крају полугодишта и на крају школске године.

Чињеница да је оцењивање на полугод.

строже него на крају шк. године, указује на размишљање наставника да ће слабијом оценом натерати ученике на бољи рад. Ово показује да оцена није мерило знања, већ средство притисака, другим речима, “оцена постаје уцена.”

Схватање да на крају шк. године успех мора бити бољи није оправдано, јер су услови учења у јесен повољнији, не само због физичке и псих. кондиције ученика, већ и због половине наставног

градива које ученици треба да савлад. у првом полугодишту у односу на целу школску годину.

а) Субјективни фактори који зависе од оцењивача:

1. Индивидуално схватање важности појединих наставних садржаја. Сваки наставник има своје схватање о важн. појединих делова грађе, па према томе и оцењује ученичко знање. (“Ако ми уч. не зна то и то, не може добити позит.

оцену!”)

2. Општи оцењивачки став наставн.

Неки су наставници познати као строги, а други као благи у оцењивању, па од тих околности зависи какву ће оцену ученик добити.

3. Моментално расположење наставн.

Од моменталног расположења (доброг или лошег) испитивача зависи да ли ће оцењивати блаже или строже.

4.Знање или незнање претходних испитаника. Ако просечан ученик одговара после неког врло слабог учен., његов ће одговор на оцењивача оставити бољи утисак него да је одговарао после одличног ученика.

б) Субјективни фактори који зависе од испитаника.

1.Говорна развијеност ученика. Уколико ученик има богатији речник и тач-

није се изражава, наставнику се чини да су одговори бољи, па је и оцена виша у односу на ученике који се слабије изражавају.

2.Претходни успех ученика. У пракси се дешава да се ученицима који су солидни, за исте одговоре, дају боље оцене него ученицима за које се сматра да су слабији.

3.Моментално стање ученика (здра-

вствено, емоционално...) Уколико је уч.

у време испитивања здрав и добро
расположен, вероватно је да ће дати бољи
одговор и добити бољу оцену.

4.Пол, изглед и слични фактори.

Девојчице имају више изгледа да добију
бољу оцену код мушких оцењивача, а
дечаци код женских оцењивача.

Деца која су лепша и уреднија имају веће
шансе на бољу оцену.

5. Фактор случаја је такође важан.

Уколико је неколико испитаника савладало 50 % садржаја, онда је ствар среће како ће испитаници одговарати. Неки неће имати среће да добију питања која су научили, други ће делимично одговорити и положити, а трећи ће одговорити на сва питања и добити високу оцену.

Испитивања ученика обично се деле на усмена и писмена.

Усмена испитивања могу се поделити на “летећа” испитивања или пропитив. и на “темељна” испитивања.

а) Пропитивање или “летеће” испит.

организује се онда када желимо да допунимо излагање нових наставних тема. Пропитивањем треба утврдити да ли ученици прате и разумеју излагање и да ли су довољно активни.

б) Темељно усмено испитивање ученика треба да покаже какво је њихово

знање, њихове радне навике и вешт.

Писмено испитивање има предност над усменим, јер се истовремено испит.

велики број ученика; затим после сваког испитивања остаје одређена до-

кументација са писменим радовима и оценама које су дали наставници. Пред-

ност писменог испитивања је и у томе што ученици добијају исте задатке, па се резултати могу међусобно упоређив.

Оцењене радове наставник рангира тако што их ређа од најбољег до најслабијег.

ЗАКОНСКО РЕГУЛИСАЊЕ ПРАЋЕЊА И ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Наставник је обавезан да стално прати и оцењује успех и развој који учени постижу у остваривању програмских за-

датака.

Сваки ученик треба да има за свако полугодиште, најмање две оцене из сваке области која се оцењује.

Оцене се обавезно уносе у разредну књигу, и то само знацима који су утврђ. законом.

Ученику се не може умањити оцена из наставног предмета због односа ученика према ваннаставним активностима или непримереног понашања у школи.

Закључна оцена утврђује се за сваког ученика на крају полуг. и на крају шк. године, а на основу праћења укупног рада и успеха ученика у одговарајућем временском периоду.

Приликом утврђивања полугодишњ. и годишњих закључних оцена, наставник може консултовати одељењску зај. Закључна оцена не може бити резултат гласања чланова одељ. заједнице...

ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИЧКОГ ВЛАДАЊА

Оцењивање владања врши се описним оценама: “примерно”, “врло добро”, “добро”, “задовољавајуће” и “незадов.”

Процењује се на основу:

- односа према раду и учењу;
- односа према другим обавезама у шк. и ван ње;
- односа према друговима, према прип. другог пола, спремности да се помогне

другу у раду и учењу;

-односа према колективу (његовим чл.);

-активног учешћа у друштвеном животу школе,

-односа према старијима и

-понашања у школи и ван ње, придрж. правила о понашању ученика.

Овом оценом треба подстицати уч. на пожељан однос према раду и учењу, на пожељне облике понашања.

Разредно веће, при утврђивању закључне оцене, узима у обзир текуће оцене из владања, мишљење одељењ.

заједнице ученика и мишљење разредног старешине.

Оцену из владања треба утврђивати јавно.

-за укор одељ. старешине и неопр.
изостајање из школе од 8 до 16 часова,
владање се оцењ. описном оц. в.добро;

-за укор одељењског већа и неопр.
изост. из шк. 16 до 24 часа владање се
оцењује описном оценом: добро;

-за укор директора владање се оце.
описном оценом: задовољавајуће;

-за строги укор наставничког већа
владање се оцењује описном оценом:
незадовољавајуће.

Оцена из владања поправља се кад
дође до позитивних промена у понаша-
њу ученика.

Оцена из владања не умањује се због постигнутог успеха у школи.

Са критеријумима и вредносним компонентама оцене из владања треба благовремено упознати све ученике и њихове родитеље.

ПРАВА СТРУЧНИХ ОРГАНА У ОЦЕЊИВАЊУ

Опште оцене на полугодишту и на крају шк. год. утврђује разредно (одељ.) веће на предлог наставника.

У раду одељењских (разр.) већа могу учествовати и представници одељењск. заједница ученика.

Разредна већа су дужна да у току године стално прате реализацију прогр. и да у току сваког полугодишта најмање

два пута анализирају остварење задатака програма васп.-обр. рада, посебно да прате и региструју успех ученика, сагледавају узроке заостајања или посебних успеха и предуз. педагошке и друге потребне мере за успешно остваривање програмских задатака.

Разредни старешина је обавезан да стално прати напредов. ученика и да подстиче наставнике да редовно оцењују ученике у току целе школске године,

уносећи оцене у одговарајућа документа (дневнике рада – разредну књигу, матичну књигу, ђачке књижице, сведочанства).

Школски педагог и психолог, поред осталих задатака, прате процес оцењивања ученика, посебно мотивациону функцију оцена и предлажу одељењском и наставничком већу одређ. мере.

Директор такође, обавезно прати сталност процеса оцењивања од стране

свих наставника и стара се да разредне старешине редовно обавештавају родитеље о напредовању ученика у савлађивању програма.

Наставничко веће на крају полугодшта и на крају школске године анализира степен извршавања (реализац.) годишњег плана и пр. рада школе ...

Затим процењује ниво и степен успешности и извршавања постављених зада-

така, анализира критеријуме оцењивања, усклађује рад наставника и утврђује мере за даљи успешан рад. У раду наст. већа, када је реч о оцењива-

њу, могу да учествују и представници заједнице ученика, али се то мало користи у стварности (пракси).

Анализирајући укупан рад сваког уч. у настави и ваннаст. активностима, лично ангажовање и залагање, допринос

остваривању васп.-обр. програма школе
наставничко веће доноси, на крају шк.
године, одлуку о похваљивању и
награђивању, о додели диплома и других
видова признања ученицима ко-
ји су се посебно истакли и постигли
запажене резултате у раду (књиге,
значке...).

СКИЦА ЗА НОВИ ПРЕДЛОГ О ОЦЕЊИВАЊУ И НАПРЕДОВАЊУ УЧЕНИКА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

1. Кључни аргументи за осавремењивање оцењивања и напред. ученика

1.1. Приликом доношења многих закона о основној школи пројектоване су значајне измене у оцењивању и напредовању ученика.

Тежње за савременијим обликова-

њем наставног рада данас потребније и условљене развојем материјалне базе, приливом стручних радника у образовној установи.

1.2. Да би се оправдала иницијатива и акција за модернизацију процеса оцењивања и напредовања ученика, ваља указати шта је у досадашњем систему постало анахроно и неспојиво са општом просветном политиком.

Основна шк. није припр. за средње

школе, већ је то васп.-обр. установа која осигур. базичну култ. сваком грађанину. Због тога осн. школа делује аутохтоно (самостално) без претензија на селективну акцију и на елиминацију оних ученика који у распону знања и умења заузимају екстремни, минимални положај на кривуљи постизавања успеха. Данашња школска пракса традиционални став педагогије да учениково зн-

ање треба валоризовати (приказ.) оценама, примењује у истоветној концепцији на свим нивоима наставе и у свим васп.-обр. областима. То је допринело формирању тенденције да се исти ригорозни систем одређивања резултата утврди и у основним и у средњим школама. Ова концепција проширена је и на области наставе у којима је успех условљен у јачој мери и конституционалним факто-

рима, као у музици и у физичком васпитању, а не само систематским радом.

Пракса, као и живот у школи, показала је да једна слаба оцена ретко може преобратити рђав успех у активан однос ученика према одговарајућем предмету.

ДАВАЊЕ УЧЕНИКУ О.Ш. НЕ-

ГАТИВНЕ ОЦЕНЕ НА КРАЈУ ГОДИНЕ ЈЕ, У
СТВАРИ, ПРИХВАТАЊЕ КОНЦЕПЦИЈЕ
СЕЛЕКТИВНОГ ДЕЛОВАЊА ОСН. ШКОЛЕ

А ТО ЈЕ У СУПРОТНОСТИ СА ЊЕНОМ
ФУНКЦИЈОМ.

Слабост школске праксе, огледа се у
томе што је праћење рада и знања по-
тиснуто у други план...

Место тога епизодна потреба прибављ-
ања оцена за административне потребе
истакла је извесне временске термине
пропитивања ученика. Ученици уочава-
ју периоде пропитивања (праве колокви)

и периоде неоцењивања.

Зато се говори о кампањском оцењив. и кампањском учењу.

...Наставни процес још увек има вид транспонованја знања и меморисања чињеница.

...У заједничком, активном школск. раду наставника и ученика, не би било потр. за посебним испитивањима...

Увођењем тестова као објективних мерних инструмената, слабости оцењи-

вања су нешто смањене, али су се појавиле и одређене критике на коришћење тестова због њихове честе нефункционалне примене.

У основној школи, као новина, укида се понављање разреда!

Уместо доминантне функције наставе (знања) делатност школе мора се проширити и омогућити развијање свих аспеката ученикове личности у смислу што потпуније припреме младе генера-

ције за живот (у демократском друштву)

...Битно се мења и однос наставник-ученик! (Какве су ово оцене?).

Школа је (раније) само евидентирала појединце који не постижу успех, али није манифестовала никакву даљу обавезу према slabим ученицима.

Негативно оцењени ученици су за школу били отписани!

Понављање разреда не само што пред-

ставља друштвени проблем, већ је то и лични – психолошки проблем сваког појединог ученика.

Основна школа мора да код ученика, између осталог, формира потребу и свест о неопходности перманентног образовања и самообразовања.

УЧЕНИЦИ ПРВОГ РАЗР. СЕ НЕ ОЦЕЊ.

Свако дете долази у школу са жељом да добро учи. Међутим, интересовање за учење се јавља само тамо где има

одушевљења да ће дете постићи успех. Неумешност у раду детета у почетку школовања може да доведе до гашења жеље за учењем. Зато треба награђивати сваки успех ученика!

Данас је још увек недовољ. број деце која похађају предшколске установе, па је зато у првом и другом разр. евидентан проблем адаптирања ученика на услове школског живота и рада.

У настави првог и другог разреда по-

требно је укинути оцењивање да би се створила атмосф. у којој ученик и наст. нису усредсређени само на пропитив. и оцену...

Оцена је најчешће извор страха.

Елиминисање оцењивања доприноси и стварању повољнијих услова за формирање навика (хигијенских, културних, радних, техничких...) потребних за успешно прилагођавање школи.

Научити ученика да учи значи обезбедити боље резултате и на тај начин допринети рационализацији наставе...

Одсуство оцена у првом и др. разр. пружа могућност за ширу примену и других стимулативних средстава да би се ученици подстакли на бољи успех и напредовање (похвале, награде, казне)

После прве две године... боравка у школи, ученици ће у старијим разреди-

ма моћи правилн. да схвате смисао оцене, што би предупредило могућа застрањивања: да оцена нпр. постане крајњи циљ учениковог залагања у школи, чинилац кампањск. учења, извор конфликта и фрустрација.

У једној суботичкој шко. било је уведено још 1962. године, као експеримент неоцењивање у првом разреду. Вођен је само досије о сваком ученику. На кра

ју школске године сваки ученик је добио похвалницу за свој једногодишњи рад. Са педаг. становишта ово се показ. као врло добро, јер је стимулативно деловало на ученике, а родитељи су ову новину прихватили са одушевл.

На ово се надовезује потпуна оправданост превођења ученика из првог у други разред.

Превосење ученика регулисано је Законом о основној школи ... који пред-

виђа да у наредни разред може да пређе и ученик од 1. до 4. разреда који, на крају шк. године, има оцену недовољан (1) из највише два обавезна наставна предмета; али то не важи и за ученике 4. разреда који имају негативне оцене из матерњег језика и математике.

Ученици на овом узрасту не треба да понављају разред, јер негативне оцене и понављање разреда дете доживљава као неправду, дубоко преживљава и не може да разуме да је то последица нерада.

Васпитаник не само што у себи осећа неправду, већ испољава осећање антипатије а неретко и непријатељства према одраслима. Са тим почиње једно од највећих зала школе.

Сва наша и иностр. искуства упућују на то да се могу користити различити поступци и методе за подстицање ученика у учењу, на почетку школовања, без коришћења бројчаних оцена.

Ако се тешкоће и појаве оне су резултат неадекватног понашања учитеља.

Зато се и каже да је оцена знања ученика вештина учитеља да нађе правилан прилаз сваком детету.

УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ НОВОГ НАЧИНА НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА

Према основном концепту обавезног
осн. образов. код нас осморазредну осн.
школу треба да заврше сва нормално
психички и физички развијена деца од 7 до
15 година.

Међутим, недостаци постојећег начина
оцењивања и напредовања имају такве
последице које ометају афирмацију ко-

нцепције обавезног школовања.

Промене у систему напред. ученика су
нужне, јер основне школе своје зада-
тке нису остваривале доследно и перма-
нентно. Због тога се проблем неписме-
ног становништва и данас мора решава-
ти, што потврђује и релативно велики број
школа за основно образовање и васпитање
одраслих.

Чињеница (институција) понављања ра-

зреда најнепосредније утиче на осипање ученика, стварајући тако сталне изворе неписмености и чинећи васпитно-образ. рад у основним школама не-ефикасним.

Ретко се дешава да поновци по други пут похађају исти разред и покажу напредак у учењу.

Пракса је показала да знање из предмета из којих су имали позитивне оцене

бива слабије; они су незаинтересовани и сматрају да градиво већ знају.

Такви ученици се осећају деградирани и будући да су од осталих ученика у одељењу старији годину или две, а у жељи за самопотврђивањем, слабији успех компензирају испадима који ометају рад ученика и наставника. (Успех рађа усп.)

Оцене на основу којих ученици завршавају разред са успехом или га понав-

љају, врло су неуједначене, често непоуздане, и представљају непоуздан ослонац и мерило у доношењу одлука о губитку једне године учениковог рада.

Економске последице понављања, веома су велике, јер се средства, уместо на поновце, могу употребити на побољшање материјалне основе школа.

Понављање разреда у обавезној осн. школи, поготову са једном или две сла-

бе оцене, анахронизам је данашњег демократског друштва и његових хуманистичких принципа. Институција понављања разреда не може се правдати ни са социјално-економског ни са педагошко-психолошког становишта.

Осавремењивањем система напредовања ученика предлаже се да ученици на крају школске године, по правилу, прелазе у наредни разред.

Изузетно, стручни орган школе, поред искључивих захтева родитеља, може одлучити да ученик понови разред али тек ако су све мере исцрпљене ради са-
владавања предвиђеног градива.

Таквим решењем основна школа би престала да буде селективна школа што не треба и не сме да буде, јер је обавезна.

Она треба да пружи основно опште обр.
припадницима целе нације.

На тај се начин остварују могућности за укључивање у разноврсне облике друштвеног живота и рада, као и база за даље образов. и самообразовање.

Измењени третман напредовања захтева да се школа и наставници организују тако да свако просечно психички и физички развијено дете (ученик) постигне довољан успех.

Захтева се већа одговорност школе и

наставника, рад обogaћен разноврсним педагошким облицима, а не сведен на редовну наставу.

Иако се на нов начин предвиђа напредовање ученика, не негирају се основни ставови педагогије из области оцењивања...

Оцена и даље задржава своју практичну и васпитну вредност и функционише као једна од важних компонената цело-

купног васпитно-обр. рада, која омогућава упоређивање знања, вештина и достигнућа ученика.

Без оцене било би тешко ученицима дати одговор колико су напредовали и у којој мери су савладали неке садржаје.

Адекватно вредновање достигнућа даје полет ученику и ствара стимуланс за нове подухвате, залагања, умешности и вежбања, те доприноси поступном изграђивању марљивог и радног човека.

Одавање признања путем оцена... може послужити подстицању напредовања ученика и допринети бољој афирмацији његове личности.

Претпоставке за напредовање учен.:

1. Неопходно је стабилизovati и проширивати економску основу основног образовања и васпитања.

Савремено опремљена школа са организованим продуженим боравком, модернизованом наставом, уложеним

радом и адекватно награђеним наставн. кадром, могла би учинити значајан заокрет у реализовању постављених задатака.

2. Потребно је наставити са образовањем наставника на факултетима, пре свега у области стручног, а посебно психолошког, педагошког и методичког оспособљавања.

3. Измењени односи породица-школа-

-друштво, што имплицира већу одговорност не само школе и наставника, него и родитеља и друштва у целини, једна је од претпоставки за побољшање ефикасности основног образ. и васпитања, а тиме и успешног остваривања предложеног укидања институције понављања у обавезној основној школи.

**САМОСТАЛНО ПОНАВЉАЊЕ НАСТАВНИХ САДРЖАЈА
И ВЕЖБАЊЕ У ЦИЉУ ПРИПРЕМАЊА ЗА
КОЛОКВИЈУМ (И ИСПИТ)
ИЗ ДОКИМОЛОГИЈЕ**

**Све одговоре на постављена питања могуће је пронаћи у
текстовима који су стизали ел. поштом.**

ПИТАЊА:

1. Који је смисао праћења и оцењивања рада, успеха и развоја ученика?
2. Шта то значи када се каже да оцена мора бити педагошки оправдана?
3. Шта је потребно максимално уважавати при оцењивању?
 1. _____
 2. опште и развојне карактеристике учениковог узраста и
 3. _____ .
4. Како треба схватити оцену?
5. Које три функције има оцена?
6. Како гласи дефиниција оцене?
7. Може ли се оцењивање издвојити у посебан облик рада?
8. Може ли оцењивање у било којој области постати само себи циљ?
9. Да ли се оцена може користити као средство присиле и кажњавања ученика за учињене пропусте, преступе и друга неизвршавања утврђених правила и норми понашања?
10. Зашто је важно водити рачуна о условима у којима ученик живи и ради?

11. Наведите неке мотиве које је могуће развијати код ученика путем оцењивања.
12. Како схватате појам проверавање?
13. У којим деловима образовног процеса може да се примени проверавање?
14. У складу с тим (13. питањем) разликује се претходно, _____ и _____ проверавање.
15. Шта се постиже поступком (процесом) упознавања ученика?
16. Како се називају две познате врсте оцена?
17. Зашто је важно праћење као појам и процес?
18. Како се најчешће манифестује доживљај успеха код ученика а до чега доводи неуспех?
19. Шта је то развој?
20. Које су две познате врсте развоја?
21. Проучите пажљиво тему о историјском осврту на праћење и оцењивање успеха и развоја ученика (саставни део треће лекције (ел.)).
22. Оцењивање у језуитским школама?
23. У ком веку се развило оцењивање бројкама?
24. У ком веку је оцењивање бројкама постало раширена пракса?
25. У ком веку је дошло до испитивања Бинеовом скалом интелигенције?

Упутство за рад.

Пажљиво читајте питања и пишите одговоре поред редних бројева на новом документу. Немојте заборавити да напишете своје име и презиме.

КОЛОКВИЈУМ - ДОКИМОЛОГИЈА

Студент _____ Број индекса _____
(Презиме и име)

Датум _____

1. Смисао праћења и оцењивања рада, успеха и развоја ученика јесте _____ .

2. Оцена мора бити педагошки оправдана, тј да _____ .

3. При оцењивању нужно је максимално 1. _____
2. _____
и 3. _____ .

4. Оцену треба схватити као резултат упознавања, праћења развоја и вредновања _____ (укључујући умења и навике), _____ и _____ .

5. Оцена има троструку функцију: 1. _____ ,
2. _____ и
3. _____ .

6. Оцена је _____

_____ .

7. Оцењивање у језуитским школама:

8. Оцењивање бројкама није се развило у а) 16. веку,
б) 17. веку,
в) 18. веку,
г) 19. веку.

9. Праћење и оцењивање рада, успеха и развоја ученика мора се вршити у складу са _____.

10. Оцена треба да буде 1. тачна (ваљана), 2. _____, 3. _____ и 4. _____.

11. Оцена је поуздана ако се _____.

12. Компоненте праћења и оцењивања ученика су:

1. _____,
2. _____,
3. _____,
4. _____ и
5. _____.

13. При оцењивању знања треба имати у виду: _____ и _____ усвојености знања предвиђених наставним програмима.